

סמ: השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) כה"ל כה"ל, (ב) גרסי' שבר"ק א"תא מתקן, (ג) ד"ר שישום ופסום כל"ל רש"א וע"ש, (ד) ל"ג מ"ו, (ה) נכד ש"א ע"ש ולפניו (פ"ח פ), (ו) א"תא ה"ה, ע"כ, (ז) נ"ל ולפניו, (ח) א"תא נ"ל ש"ל ה"ה,

ככא להס דרך עקלותן. כשבעל הבית יכול לגזל דרך עקלותן דמירתת השתא אחי: דאי סאל עובד כוכבים. עובד כוכבים שהיה מעביר כדי יין: ועבד מאי דעבי. ואפי' לא הוידעו שהפליג ליחס: מחלוקת בשל סיד. במגופה של סיד שהיא לגננה הוה דמיישי רבנן לשחומא

היה אובד עמו ע"ה השולחן ב"ר. מימה דע"כ מיירי כלא הוידעו שמפליג מדשירי על הדולבקי וא"כ כי א"ל נמי הוה מווג ושותה אמאי אסור וי"ל דמ"מ כיון שהחזיק ידו למווג ולשותה לא מירתת כלל וכן על השולחן מהאי טעמא אסור וכן כפי"א דקמי חביות סתומות

גליון הש"ס

נב"א אפי' רבא ה"ה ח"כ"כ ע"ן כ"ג דף ק"ג ע"ב גרסי' ד"ה מ"ט:

דכיון דלגן הוה לא מייכר בין חדש ליסן: אבל של ע"ט. שהוא שמור במחלמו ואע"פ שהוא נגזב אינו מלגין עד יום או יומים דברי אבה לא חיישין לשחומא דמייכרלה שמימת חסור (א) כשאר המגופה ואינו אסור עד שישאף כדי שיפתח ויגוף מגופה חדשה ומגזב: והלא שסומו ניכר. אם היה נוקב חור הרי הוה ניכר: בין מלמעלה. שזה חדש והמגופה יסנה: בין מלמטה. כשיפתח ישראל את המגופה יראה מתחתיה אותה סתימה לפי שלמעלה (ב) מירח העובד כוכבים והשווה סתומו אבל למטה לא יכול למדת ויכיר: אלא אי אמרת בשל סיד. קאמרי רבנן הא לא ל"ל ידעי סתומו מלמעלה והיכי קמיני בין מלמעלה בין מלמטה: דחליס. מתמלא הנקב מלמטה כלמעלה. חליס סלדי"ר כלע"ז: פשע"א. דתנא קתנן לן כוומיה ורבא מתני' אחא לאשמעינן: מהו דסימא. הא כנא דהיה אוכל עמו על השולחן סיפא דמלמיה דרבן שמעון (א) והוא קמיני לה ויכי קמיני מתני' רבן שמעון אומר כדי שיפתח ויגוף ומיגזב היה אוכל עמו כו' ולא סתמא הוה קמ"ל רבא דקתמא א"ל: והפסא דקבעין

בבא להם דרך עקלותן אי הכי סיפא נמי כיון דאמר להם לכו ואני (א) בא אחרים סמכא דעתייהו: המניח (ב) עובד כוכבים בחנותו כו' המניח יינו בקרון או בספינה כו'; וצריכא דאי תנא עובד כוכבים דסבר דלמא ארתי וחזי ליה אבל בקרון או בספינה אימא דמפליג לה לספינתיה ועביד מאי דעבי ואי תנא בקרון או בספינה משום דסבר דלמא אתי באורחא אחריתי וקאי אגראא וחזי לי אבל עובד כוכבים בחנותו אימא אחיד לה לבבא ועביד כל דעבי קמ"ל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשל סיד איבאל בשל טיט דברי הכל כדי שיפתח ויגוף ויגזב מיתבי ארשב"ג לחכמים והלא (א) סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה אי אמרת בשלמא בשל טיט מחלוקת היינו דקתני סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה אלא אי אמרת בשל סיד מחלוקת בשלמא למטה ידיע אלא למעלה הא לא ידיע רבן שמעון בן גמליאל הוה דלא ידיע מוא קאמרי רבן וה"ק להו אי בשל טיט קאמריתו סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה ואי בשל סיד קאמריתו נהי דלמעלה לא ידיע למטה מיהא ידיע ורבנן כיון דמלמעלה לא ידיע לא מסיק אדעתיה דאפיך חזי ליה אי נמי זימנין דחלים אמר רבא הלכה כרשב"ג הואיל ותנן סתמא כוותיה דתנן היה אוכל (א) על השולחן עמו והניח לגין על השולחן לגין על הדולבקי והניח ויצא מה שעל השולחן אסור מה שעל הדולבקי מותר ואם אמר לו הוה מווג ושותה אף שעל הדולבקי אסור חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות כדי שיפתח ויגוף ויתגזב פשיטא מהו דתימא כולה רשב"ג קתני לה קמ"ל וכי מאחר דקיימא לן כוותיה דרשב"ג דלא חייש לשחומא והלכתא כוותיה דרבי אליעזר דלא חייש לזיפא האידנא מאי טעמא לא

ע"א טעמא י"ד ר' קטן פס"ק א': ע"ב ב' מ"י מ"ב ה"ג חביות סתומות הלכ"ו ט' סג' לחין קת"ב טעמא י"ד ר' קטן פס"ק א':

הגרות הב"ח

(א) גמרא וא"י אבא אחרים: (ב) ל"ג כפיסקא תמימי יינו בקרון או בספינה כו' המניח עובד כוכבים בחנותו כו' ולפיכך ותי ותי כו' וזאת ה' מתקן: (ג) ס' והלא שחורמו ניכר כו' וכן נכל העמוד: (ד) ס' היה אוכל עמו על השולחן והניח ותי ולגין על הדולבקי והניחו ותי: (ה) רש"י ד"ה בין מלמעלה ותי שלמעלה מפתח העובד כוכבים: (ו) ד"ה מהו ותי דברי שמעון דרוא והוא: (ז) רשב"ג ד"ה והאידנא דקום לן כו' אליעזר דלא חייש לזיפא וקמ"ל כרשב"ג כו' וזאת וזאת וזאת: (ח) בא"ד קל יומת לפשט משחומא שישי כו' טורח:

דקבעין ה"ל: והפסא דקבעין ה"ל: לנקיבה חור שהוא נלא טורח משום דמייכר ולפתיחת חבית קיימא לן כוומיה דהאי זיפא דטירחא הוה ואנן קבעין באין מעמידין (ועל דף ג.) הלכה כו' אליעזר דלא חייש לזיפא דמיתא אחד האידנא אמאי לא מוסיבין חביות סתומות ביד עובדי כוכבים: משום שיפא. נקב דק מלח שהוא כנגופת חבית להיות רוח היין יוצא רש לחוש שמח יקדם שם (ג) במקלח ויעוס מן היין: יצא

מחברים זה לזה אף כי יש חותם אחד על פי החבית מכל מקום יש לחוש שמה יתחזק העובד כוכבים חודו של סכין בין הנסרין או בין השוליים או אפי' באמצע הנסר עצמו ולהוציא היין דרך שם (א) ולתחבו הכוס נגד הנקב ומיהו נראה לר"י שאין לחלק בין החביות שלנו לחביות שלהם שחרי לא מנינו שהקפיד המלמד אפילו מאן דחייש לשחומא לא חייש אלא לנקיבה דמגופת החביות אבל לנקיבה דדופני החבית לא חיישין וליכא למימר דהיינו דוקא כנגופה שהיה של ע"ט היה יכול לעשות הנקב אבל לא בשל חרס דהא מגופה איירי כנגופה של חרס אלא ודאי היינו טעמא דלא חיישין לקלקול לדופני החביות ה"ה בחביות שלנו מותר לשלוט יין בחותם אחד על פי החבית ודוקא כשחחר ורואהו ומכיר את החותם אבל אם שלחו לחבירו והוא אינו חוזר ורואהו לר"ך חותם כחומר חותם ומיהו או הוהידע לחבירו ענין החותם סגי בכך כמו בהכרת החותם דהעובד כוכבים מרתח מרתח כחבית כאלו היה הוא חוזר ורואהו ומכירו וכן משמע לעיל ואע"ג דקום לן כרבי אליעזר דקמי חותם אחד מ"מ בעינן הכרת חותם משום דקשיא לן דרב אדרב כדפי' לעיל פ' אין מעמידין (ס. ד"ה דאמר) וכן משמע נמי בצרייתא דקמי פ' אין מעמידין (ס.): השולחן יין ביד כווי ושל לז' ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור אלמא בעינן הכרת חותם ואע"ג דר"ת מוקי לה לעיל כרבנן מדלא נקט יין גבי עובד כוכבים כדפי' מ"מ מדרבנן נזיר ומוריים נשמע לר' אליעזר בין והא זיר ומוריים לרבנן כדפי' דקמי חותם אחד ואפי"ה נזיר הכרת חותם ה"ה נמי יין לרבי אליעזר דאע"ג דקמי חותם אחד מ"מ בעינן הכרת חותם ועוד יש ליישב הצרייתא כרבי אליעזר כדפי' לפי רש"י הלכך שמעינן מניה דאף לר' אליעזר בעינן הכרת חותם מיהו מדקאמר הכא כשמעין דקיימא לן כרבי אליעזר דלא חייש לזיפא משמע לישנא דלא חיישין לזיפא כלל דקמי חותם אחד אפילו כלא חוזר ומכירו דודאי לא טרח ומיזין כלל וגם מנהג העולם היה שככר לשלוט יין בחותם א' כלא חוזר ומכירו ואע"ג דלרב דלא בעינן הכרת חותם כדפי' פ' אין מעמידין (ס. ד"ה דאמר) דלכ"כ קשה דרב אדרב מ"מ לא קמ"ל רבא כרב אלא קום לן כסתמא דתלמודא דשמעין וכדפרשית וצרייתא דלעיל נמי דליר ומוריים שהבאתי יש ליישב דלא אסרה הצרייתא אפילו כלא הכרת חותם דהא דקמי צרייתא אם מכיר חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור אינו רוצה לומר אם לאו (א) שהלך הישראל ראשון להסירו דאסור אלא הי"ק ואם לאו שהלך לראותו ולא הינן שהוא כמו שעשאו או שכתב או שאינו נתקן אם הוא כמו שעשאו שם הוכחה קת"ב שזיפו העובד כוכבים אבל ודאי אם לא הלך ואינו רואהו כלל הישראל ראשון אלא שהישראל שני מלאו

שיכא כדפי' משום דהיינו נמנן ויולא דרך שם ובערוך (א) גרס שישא כבי"ת על שם ברוא קטנה סתומין (א) וזאת וזה כמו שיכא דכשורא (סנהדרין דף 11:) והוא נקב קטן שעושין להית ריח היין דרך שם וקורין לו שומי"ל ומכאן משמע דמגופת חבית לבד הוה חותם אחד מדקאמר דוקא משום שיכא לא מוסיבין חתמא ביד עובדי כוכבים ש"מ דהוה חותם אחד סתימה החבית כמו שהיא כנגופה בעיט וכן משמע לעיל כסוגיא דאין מעמידין (דף ג.) דקאמר אנאן אפומא דחביתא שריקא וזמניה אם חותם כחומר חותם משמע הא שריקא לחוד הוה חותם אחד אבל רבינו יצחק בן יהודה שלח לרש"י דוקא לחביות שלהם שהיו של חמס סגי בחותם אחד שעל פי החבית אבל בחביות שלנו שהם מנסרים

לעיו רש"י

סלדי"ר [שולחן י"ן] ח"ה: